

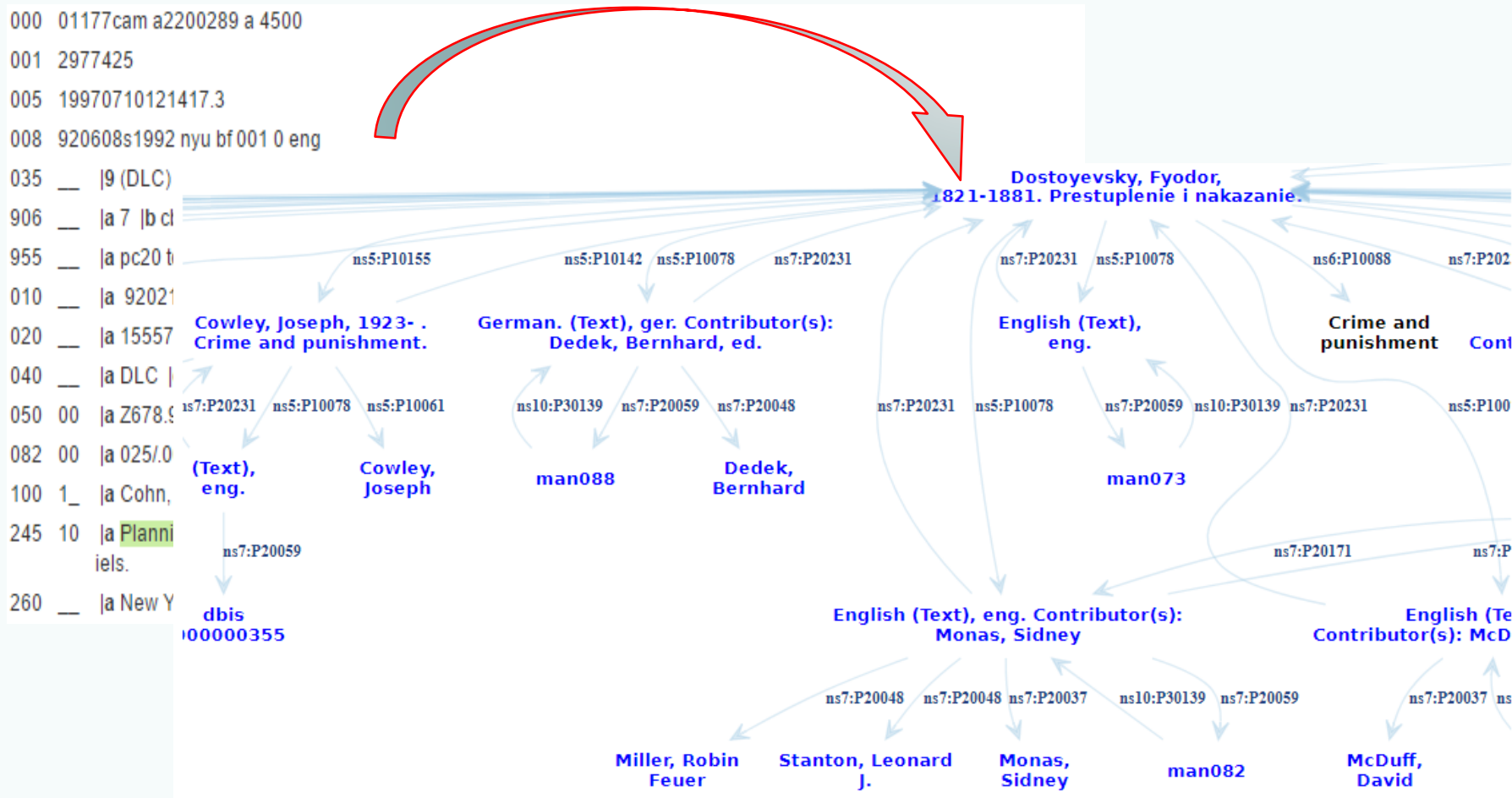
Φυσικό πρόσωπο (rda:Person): από τη διαχείριση *Επικεφαλίδων* στη διαχείριση *Οντοτήτων/Ταυτοτήτων*

Μιχάλης Σφακάκης

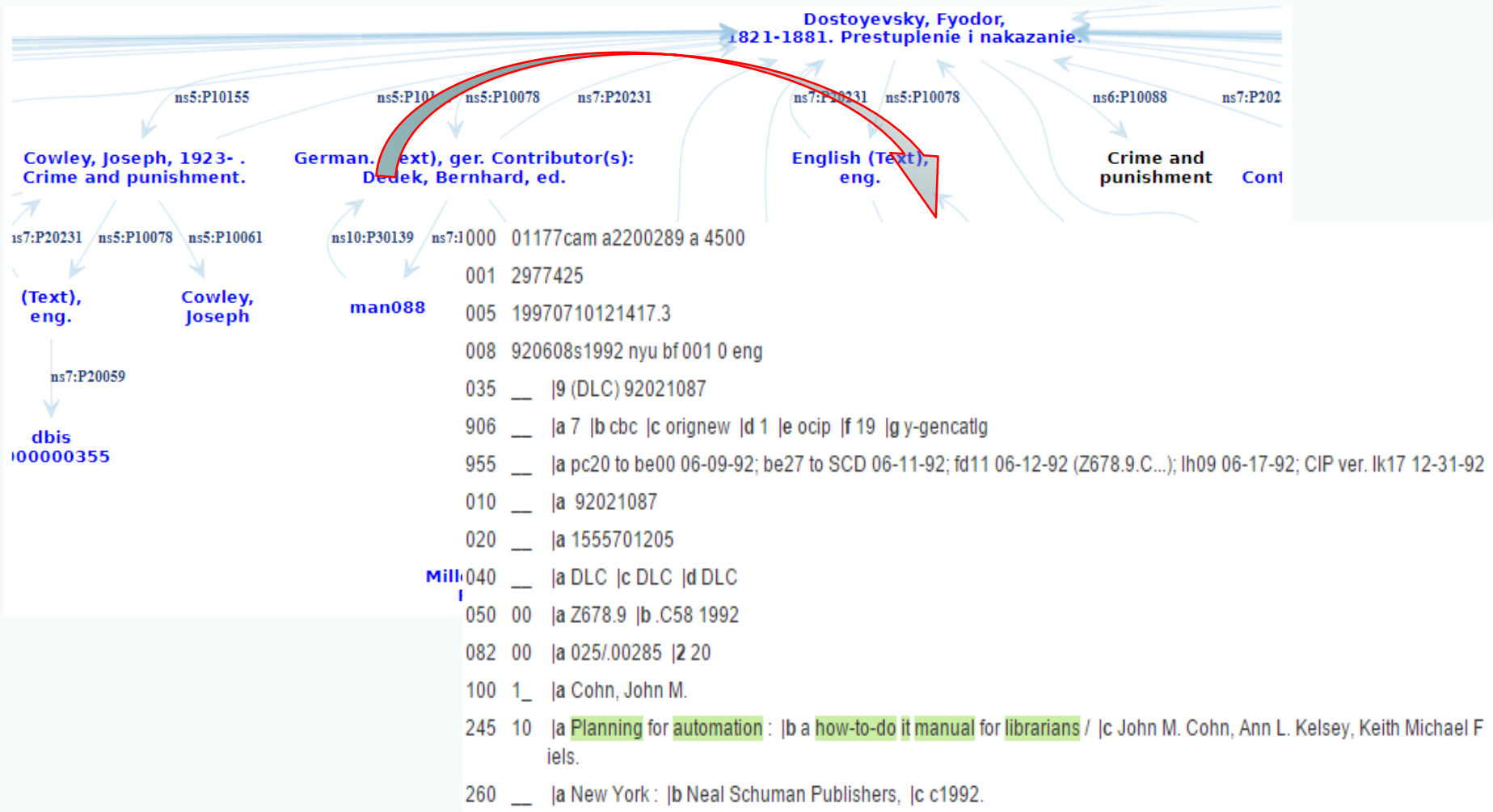
Αναπληρωτής Καθηγητής,

Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας,
Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Η πρόκληση στις βιβλιοθήκες... Η μετάβαση από το MARC στον Ιστό των Δεδομένων

Σήμερα... γίνεται το αντίστροφο

Σημασιολογικός Ιστός: Το πλαίσιο ανάπτυξης του Βιβλιογραφικού Ελέγχου

- Η ιδέα
 - Ο διαμοιρασμός των βιβλιογραφικών δεδομένων και η συνεισφορά του στη μείωση του κόστους καταλογογράφησης και στην ενδυνάμωση την παγκόσμιας συνεργασίας!
- Ο στόχος
 - Κάθε Εθνικό Βιβλιογραφικό Κέντρο θα καταλογογραφεί τα δημοσιεύματα της χώρας του και θα καθιερώνει τα ονόματα των συγγραφέων του
 - Τα δεδομένα θα διαμοιράζονται και θα επαναχρησιμοποιούνται από όλο τον κόσμο!
- Ο Σημασιολογικός Ιστός μπορεί να επιτρέψει τον Παγκόσμιο Βιβλιογραφικό Έλεγχο (may allow UBC) [Dunsire, Hillman, Phipps, and Willer*,]

*[Dunsire, G., Hillmann, D., Phipps, J., (2012). "Reconsidering Universal Bibliographic Control in Light of the Semantic Web". Journal of Library Metadata. 12 (2–3): 164–176. doi:10.1080/19386389.2012.699831

Dunsire, G., Willer, M. (2014). "The local in the global: universal bibliographic control from the bottom up", IFLA 2014, Lyon, France (<https://library.ifla.org/id/eprint/817/1/086-dunsire-en.pdf>).

Σημασιολογικός Ιστός & Συνδεδεμένα Δεδομένα: Το όραμα

- Ο Σημασιολογικός Ιστός (Semantic Web)...
 - “isn’t just about putting data on the Web. It is about *making links*, so that a person or machine can *explore the Web of Data*. With Linked Data, when you have some of it, you can find other, related, data.” - Tim Berners-Lee
 - “is an extension of the current web in which *information is given well-defined meaning*, better enabling computers and people to work in cooperation”
- Συνδεδεμένα Δεδομένα (Linked Data)
 - Αρχές και καλές πρακτικές για δημοσίευση δομημένων δεδομένων

Σημασιολογικός Ιστός & Συνδεδεμένα

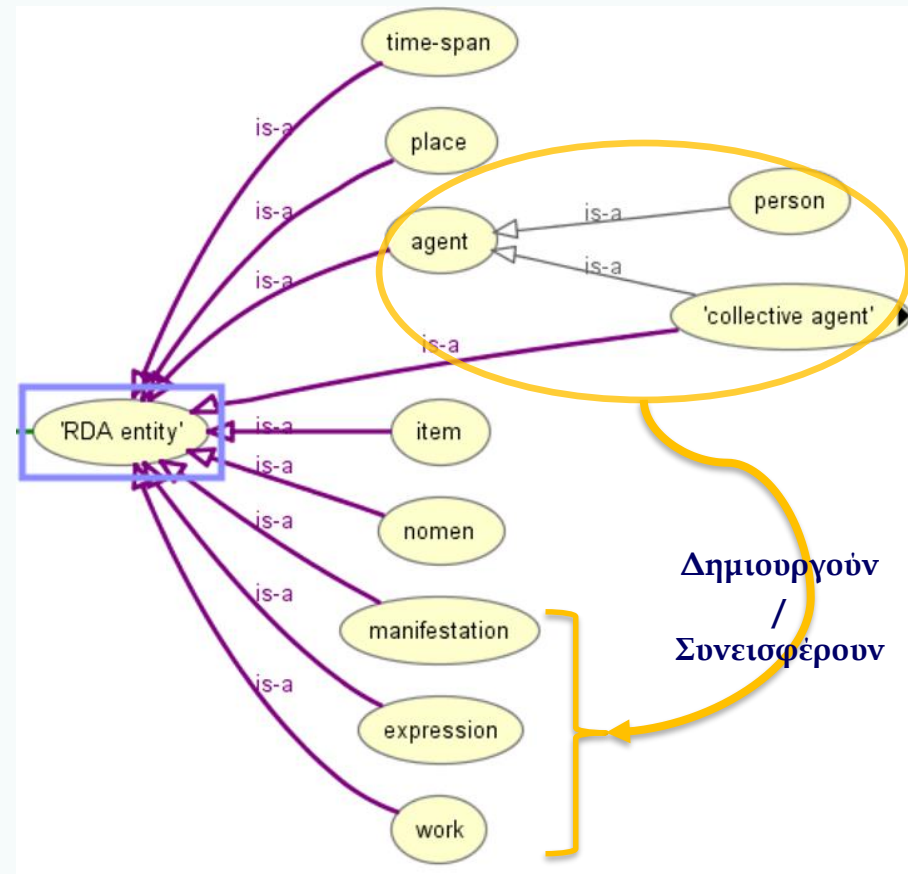
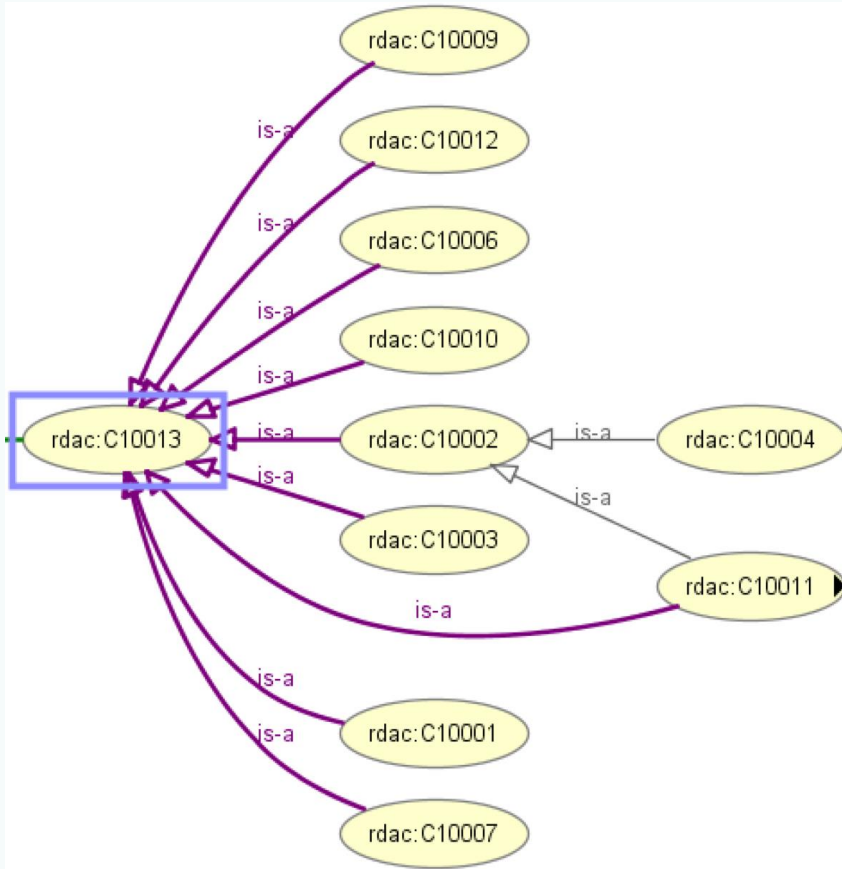
Δεδομένα: Η ανάπτυξη

- Είναι ένα νέο πλαίσιο διαχείρισης δεδομένων όπου τα δεδομένα, επιπρόσθετα της κατανόησης τους από τον άνθρωπο δύνανται να:
 - Ερμηνευθούν, αναζητηθούν, ανακτηθούν, διαμοιραστούν, επαναχρησιμοποιηθούν μεταξύ εφαρμογών, οργανισμών και κοινοτήτων
- Υποστηρίζεται από ένα σύνολο προτύπων δομών, διαδικασιών και βέλτιστων πρακτικών για τη δημοσίευση και σύνδεση δομημένων δεδομένων στον Ιστό
- Πως επηρεάζονται τα δεδομένα και ευρύτερα το περιβάλλον των βιβλιοθηκών;

Δεδομένα Βιβλιοθηκών και Σημασιολογικός Ιστός

- Ανάπτυξη εννοιολογικών μοντέλων και μοντέλων δεδομένων στο πλαίσιο του Σημασιολογικού Ιστού
 - Ταυτοποίηση και διαχείριση οντοτήτων (αντικειμένων, ανθρώπων, οργανισμών, δημοσιευμάτων, εννοιών, κ.λπ.) με προσδιοριστές
- ... Όμως το MARC κυριαρχεί ακόμα στα συστήματα των βιβλιοθηκών!
 - Υπάρχουν αρκετά τεχνικά θέματα που πρέπει να λυθούν πριν την μετάβαση τους στη νέα τάξη πραγμάτων
- Και για όσο θα υπάρχει το MARC
 - ... Θα γίνονται προσαρμογές των MARC δεδομένων έτσι ώστε, μελλοντικά, να είναι δυνατή η όσο το δυνατόν πληρέστερη μετάπτωση τους στο Σημασιολογικό Ιστό

Οντότητες RDA

▪ Formal or canonical URI (Προσδιοριστές)

➤ Δεν ενδείκνυνται για ανάγνωση από τους ανθρώπους

Persistent Identifiers (PIDs ή PIs)

Προσδιοριστές

- *Προσδιοριστές*: Μέσα ταυτοποίησης, εντοπισμού και πρόσβασης πόρων
 - Μια ακολουθία χαρακτήρων που χρησιμοποιείται για ταυτοποίηση ή/και πρόσβαση ενός αντικειμένου
 - Τεχνολογίες και πρότυπα που διαμορφώθηκαν, σε μεγάλο βαθμό, από άλλες επιστημονικές κοινότητες
- ✓ Αμετάβλητοι! Άπαξ και δημιουργηθούν δεν μεταβάλλονται.
- ✓ Κάθε ένας αναφέρεται σε ένα και μόνο ένα αντικείμενο
- ✓ Σε ένα αντικείμενο είναι δυνατόν να αναφέρονται πολλοί προσδιοριστές
- Οποιοσδήποτε μπορεί να ορίσει το δικό του προσδιοριστή
- Απαραίτητη η χρήση τους στο διαδίκτυο και στις τεχνολογίες του Σημειολογικού Ιστού

Persistent Identifiers: Παραδείγματα

■ URN

- urn:isbn:0-340-01381-8)
- urn:doi:10.1080/01639374.2020.1821856
- urn:orcid:0000-0003-2973-7455
- urn:nbn:gr:nlg:01-A005274

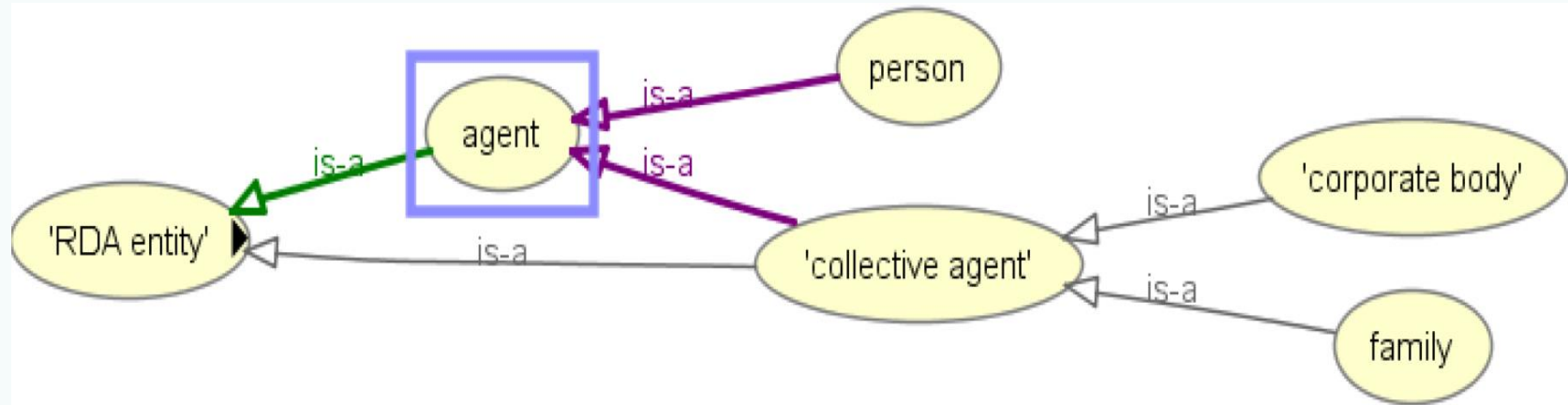
■ URL

- <https://doi.org/10.1080/01639374.2020.1821856>
- <https://viaf.org/viaf/106965171/>
- <https://orcid.org/0000-0003-2973-7455>
- <https://users.ionio.gr/~sfakakis/index.html>

Persistent Identifiers: Δυσκολίες χρήσης

- Δύσκολη έως αδύνατη η διαχείριση τους από τον άνθρωπο
- Η δημιουργία και η χρήση τους απαιτεί κατάλληλο λογισμικό
- Πολυφωνία οργανισμών για την δημιουργία προσδιοριστών
 - Κάθε οργανισμός αποδίδει το δικό του προσδιοριστή
 - Η ομαδοποίηση των προσδιοριστών του ίδιου αντικειμένου είναι μια αρκετά πολύπλοκη διαδικασία
- Απαιτείται συντονισμός και κεντρική διαχείριση από Εθνικούς και Παγκόσμιους οργανισμούς

Φυσικό πρόσωπο (rda:Person)

- **Agent:** “An entity who is capable of deliberate actions, of being granted rights, and of being held accountable for its actions”
 - “Μια οντότητα που είναι σε θέση να κάνει σκόπιμες ενέργειες, να της παραχωρούνται δικαιώματα και να λογοδοτεί για τις ενέργειές της”
- **Person:** "An agent who is an individual **human being** who lives or is assumed to have lived."
 - **Άνθρωπος** που ζει ή υποθέτουμε ότι έχει ζήσει... με τα χαρακτηριστικά του Agent!

Φυσικό πρόσωπο (rda:Person)

RDA Toolkit: Ορισμός Οντοτήτων

- Για κάθε οντότητας υπάρχουν σαφείς οδηγίες, όπως για:
 - Το πώς ορίζεται (Definition and Scope)
 - Την ελάχιστη περιγραφή της (Minimum description)
 - Τα χρήσιμα στοιχεία για την ταυτοποίηση και πρόσβαση της (Effective description)
 - Τα όρια της, πότε δηλαδή θα θεωρηθεί μια διαφορετική οντότητα (Entity boundary)
 - Πως καταχωρείται
 - Τις ιδιότητες της και με ποιες άλλες οντότητες συσχετίζεται

- Για το Φυσικό Πρόσωπο:

(https://access.rdatoolkit.org/Content/Index?externalId=en-US_ala-3e83e346-2cc4-337a-a522-2383d77da264)

RDA Toolkit: Person

- Ενδεικτικά στοιχεία (elements)
 - name of person: A **nomen** that is an appellation of person in natural language and phrasing used in common discourse
 - preferred name of person: A **nomen** that is a name of person that is selected for preference in a specific application or context
 - variant name of person: A **nomen** that is a name of person that is not selected for preference in a specific application or context
 - access Point for person: Name, term, code, etc., representing a specific person
 - authorized access point for person: Standardized access point representing an entity; uses the preferred name for the person
 - variant access point for person: Alternative to the authorized access point representing an entity; constructed using a variant name for that person
- Θυμίζουν κάτι από AACR2... έχουν ομοιότητες με τις Επικεφαλίδες

rda:Nomen

- Μια οντότητα στο RDA, αλλά και στο LRM, για να ονοματίζουμε τις άλλες οντότητες

- **nomen string:** το στοιχείο που περιγράφει το Nomen!
 - Η τιμή του **nomen string** είναι η ορατή πληροφορία από εμάς
 - Σε κάποιες περιπτώσεις είναι και η Επικεφαλίδα των AACR2

rda:Person → MARC

=024 7# $\$a$ 24601064 $\$2$ viaf $\$1$ <http://viaf.org/viaf/24601064>

=024 7# $\$a$ 0000000121244088 $\$2$ isni $\$1$ <https://isni.org/isni/0000000121244088>

=024 7# $\$a$ n50011817 $\$2$ lccn $\$1$ <http://id.loc.gov/rwo/agents/n50011817>

=024 7# $\$a$ Q160478 $\$2$ wikidata $\$1$ <http://www.wikidata.org/entity/Q160478>

=075 ## $\$a$ Φυσικό πρόσωπο $\$b$ C10004 $\$2$ rdac $\$1$ <http://rdaregistry.info/Elements/c/C10004>

=100 1# $\$a$ Ελύτης, Οδυσσέας, $\$d$ 1911-1996 $\$0$ urn:nbn:gr:nlg:01-A004097

=400 1# $\$a$ Elytis, Odysseas, $\$d$ 1911-1996

=400 1# $\$a$ Elytēs, Odysseas, $\$d$ 1911-1996

=400 1# $\$w$ $\$i$ Φυσικό πρόσωπο. Πραγματική ταυτότητα: $\$a$ Αλεπουδέλης, Οδυσσέας, $\$d$ 1911-1996 $\$4$ <http://rdaregistry.info/Elements/a/datatype/P50429>

=500 1# $\$w$ $\$i$ Φυσικό πρόσωπο. Σχετικό φυσικό πρόσωπο: $\$a$ Ηλιοπούλου, Ιουλίτα $\$0$ urn:nbn:gr:nlg:01-A004724 $\$4$ [http://rdaregistry.info/Elements/a/object/P50316\\$918885](http://rdaregistry.info/Elements/a/object/P50316$918885)

RDA ⇔ MARC, πως προχωράμε

- Απαιτείται συντονισμός και κεντρική διαχείριση από Εθνικούς και Παγκόσμιους οργανισμούς
- Η Πολιτική Βιβλιογραφικής Επεξεργασίας από την ΕΒΕ είναι καθοριστική για:
 - Την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στη διαχείριση των βιβλιογραφικών δεδομένων
 - Την ενδυνάμωση της συνεργασίας μεταξύ των βιβλιοθηκών στην Ελλάδα
- Η διαμόρφωση και περαιτέρω ανάπτυξη της πολιτικής επιβάλλεται να συνεχιστεί, σε οργανωμένη βάση με τη:
 - Δημιουργία των κατάλληλων δομών, υποδομών και ειδικών ομάδων εργασίας στην ΕΒΕ
 - Τη συμμετοχή με κανόνες και διαδικασίες ειδικών από κάθε σχετικό φορέα

Ευχαριστώ
για την
προσοχή σας!

Μιχάλης Σφακάκης

sfakakis@ionio.gr

Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας,
Ιόνιο Πανεπιστήμιο